

WIELKOŚĆ PRODUKCJI I IMPORTU SOLI KAMIENNEJ W POLSCE W OKRESIE OSTATNICH PIĘCIU LAT (2005–2009)

Volume of rock salt production and salt import to Poland during the last five years (2005–2009)

Janusz KOŁODZIEJSKI

Kopalnia Soli „Kłodawa” S.A.

Abstract: In Poland rock salt is currently extracted by two mining corporations: “Kłodawa” S.A., which uses a traditional mining method (a chamber system with rock salt crushing by blasting) and Zakłady Górnicze Polkowice-Sieroszowice, part of KGHM “Polska Miedź” S.A., which uses a mechanical method of extracting rock salt by utilizing combines. Both methods preserve salt’s natural properties.

Poland’s output of rock salt production, its importation as well as the demand for its road salt all largely depend on the dominating weather conditions during the winter season.

In addition to rock salt extracted by these two domestic mines, the Polish market is also supplied with salt imported mainly from Eastern Europe (Ukraine and Belarus), as well as in small proportions from Germany. Almost the whole quantity of the imported salt is appropriated for winter road maintenance. Small quantities are sold for electrolysis, the fodder industry and food processing plants.

More than 480,000 tons of salt was imported in 2009, compared to 2008 this was an increase of more than 128,000 tons, or ca. 36%. The predominant import is road salt. Analysis of import data from the past three years revealed a constant increase in the supply of dry salt (solid salt) (an increase to 22% in 2009). This raises some concern and can actually threaten the domestic salt producers.

An increase in the production capacity of domestic rock salt can reduce the amount of salt imported on the condition that warehousing capacities are increased and existing customers’ storage areas are used in full (reserves should be collected before each season).

W Polsce produkcja soli prowadzona jest trzema metodami. Są to:

- 1) metoda mokra polegającą na ługowaniu złóż solnych wodą i pozyskiwaniu soli w postaci nasyconej solanki;
- 2) metoda sucha, polegająca na podziemnym urabianiu złoża tradycyjnymi metodami górniczymi i otrzymywaniu soli kamiennej;
- 3) odzyskiwanie soli z zasolonych podziemnych wód (z części solanek w wyniku procesów fizyczno-chemicznych pozyskuje się sól warzoną).

W Polsce działa pięciu „pierwotnych” producentów soli, tj. produkujących z wykorzystaniem surowców własnych. Są to:

- Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” SA,
- Kopalnia Soli „Kłodawa” SA,
- Zakłady Górnicze „Polkowice-Sieroszowice” SA,
- Zakład Odsalania „Dębieńsko” Sp. z o.o.,
- Kopalnia Soli „Wieliczka” SA.

Sól kamienna wydobywana jest obecnie w dwóch kopalniach w Polsce: w Kopalni Soli „Kłodawa” SA, gdzie eksploatacja złoża odbywa się tradycyjną metodą górniczą z zastosowaniem komorowego systemu eksploatacji i urabiania skał materiałami wybuchowymi oraz w Zakładach Górniczych „Polkowice-Sieroszowice” wchodzących w skład KGHM „Polska Miedź” SA gdzie stosuje się mechaniczne urabianie skał kombajnem. Obie te metody eksploatacji pozwalają na zachowanie naturalnych właściwości soli. Sól kamienna, podobnie jak sól warzona, znajduje zastosowanie głównie w przemyśle chemicznym, przetwórstwie spożywczym (ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa mięsnego oraz rybnego), energetyce ciepłej, farmacji, metalurgii, gospodarce hodowlanej, drogownictwie oraz do bezpośredniego spożycia. Obecnie jednak największe zastosowanie sól kamienna znajduje w drogownictwie, dlatego poziom jej produkcji uzależniony jest w dużym stopniu od zapotrzebowania na sól drogową, czyli od warunków pogodowych, które rzutują na jej zużycie w danym sezonie zimowym. Jest to jeden z niewielu segmentów rynku, w którym sól kamienna nie jest wypierana przez sól warzoną (Fig. 1, 2).

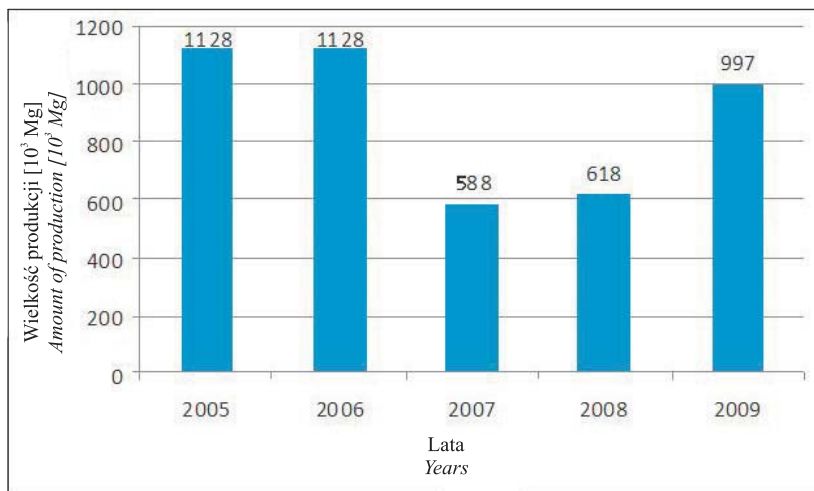

Fig. 1. Sprzedaż soli kamiennej w Polsce w latach 2005–2009

Fig. 1. Sale of rock salt in Poland in years 2005–2009

Największym producentem soli w Polsce są Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” SA, produkujące wyłącznie solankę. Nasycona solanka trafia w całości do zakładów chemicznych, z których w postaci soli warzonej powraca na rynek ponad 20% całej produkcji

solanki. Producentami soli warzonej z solanki wyprodukowanej przez IKS „Solino” SA są Zakład Produkcyjny „Janikosoda” w Janikowie i zakłady „Anwil” SA we Włocławku. Ponadto Zakład Odsalania „Dębieńsko” Sp. z o.o. z Czerwonki-Leszczyny produkuje sól, odzyskując ją z zasolonych wód kopalnianych, a Kopalnia Soli „Wieliczka” produkuje niewielkie ilości soli warzonej z solanki pochodzącej z dołu kopalni powstającej w wyniku dopływu wód spoza złoża.

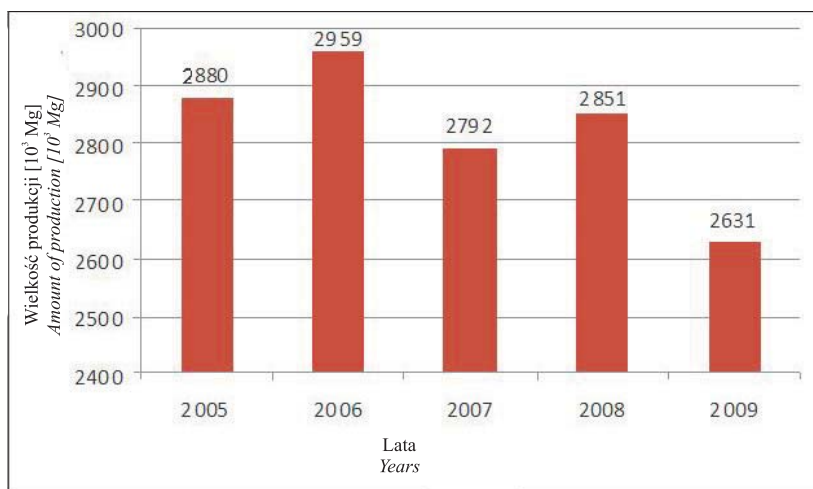

Fig. 2. Produkcja soli warzonej i soli w solance w przeliczeniu na suchą masę

Fig. 2. Production of refined salt and brine in conversion to dry matter

Poza solą kamienną wydobywaną w dwóch krajowych kopalniach na rynek polski trafia sól pochodząca głównie z państw Europy Wschodniej (Ukrainy i Białorusi) oraz w mniejszym stopniu z Niemiec. Prawie całość importowanej soli przeznaczona jest na potrzeby drogownictwa. Niewielka ilość soli sprzedawana jest na potrzeby elektrolizy, przemysłu paszowego i przetwórstwa spożywczego. Jest to także głównie sól kamienna (Fig. 2).

Generalnie zdolności produkcyjne na świecie i w Europie są większe niż możliwości sprzedaży, co powoduje nadprodukcję soli oraz prowadzi do ostrej konkurencji między producentami. Z konkurencji tej zwycięsko wychodzą firmy oferujące produkt o najwyższej jakości i najniższej cenie oraz posiadające najlepszą logistykę. Dla przykładu ocenia się, że możliwości produkcyjne kopalń z Ukrainy wykorzystane są zaledwie na poziomie 50–60%. Dlatego kraje z nią sąsiadujące, w tym Polska, narażone są na napływ taniego produktu. Nieco gorszą jakość soli oraz gorszej jakości system logistyki (choć uległ on w ostatnich latach znacznej poprawie) nasi wschodni sąsiedzi rekompensują bardzo niskimi cenami, co pozwala na wypieranie polskiego eksportu z takich krajów, jak: Słowacja, Węgry, kraje nadbałtyckie, a ostatnio również częściowo Czechy (Fig. 3).

Całkowita ilość soli z importu w 2009 roku wyniosła ponad 480 tys. ton. W porównaniu z rokiem 2008 import soli w roku 2009 wzrósł o ponad 128 tys. ton, tj. o około 36%. Przeważającą część importu stanowi sól drogową. Analiza danych z ostatnich trzech lat

dotyczących importu soli do Polski wskazuje na ciągle rosnący udział soli importowanej w podaży soli suchej (stałej) (w 2009 roku wzrósł on do 22%). Jest to bardzo niepokojące i groźne zjawisko dla krajowych producentów soli (Fig. 4).

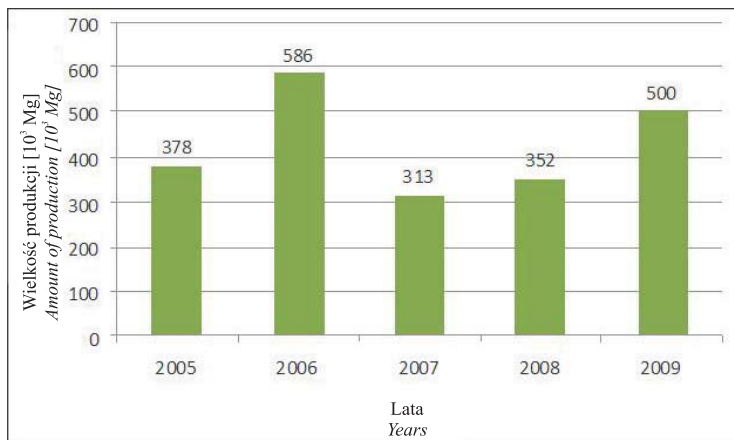

Fig. 3. Wielkość importu soli do Polski w latach 2005–2010

Fig. 3. Volume of salt import to Poland in years 2005–2010

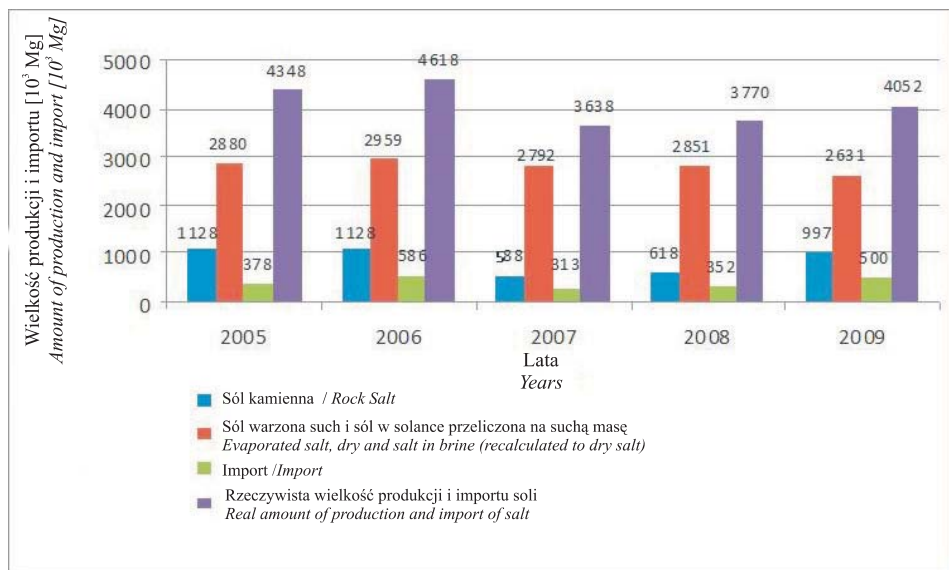

Fig. 4. Zestawienie wielkości krajowej produkcji soli kamiennej, soli warzonej i solanki w przeliczeniu na suchą masę oraz importu soli w latach 2005–2009

Fig. 4. Production of rock salt, refined salt and brine and salt import in years 2005–2009; brine is converted to dry matter

O tak wysokim udziale soli z importu decyduje nie tyle brak zdolności produkcyjnych producentów krajowych, co niewielki stopień magazynowania soli drogowej przed sezonem zimowym (głównie w magazynach odbiorców) oraz atrakcyjność cen zakupu soli pochodzącej z importu (Fig. 5).

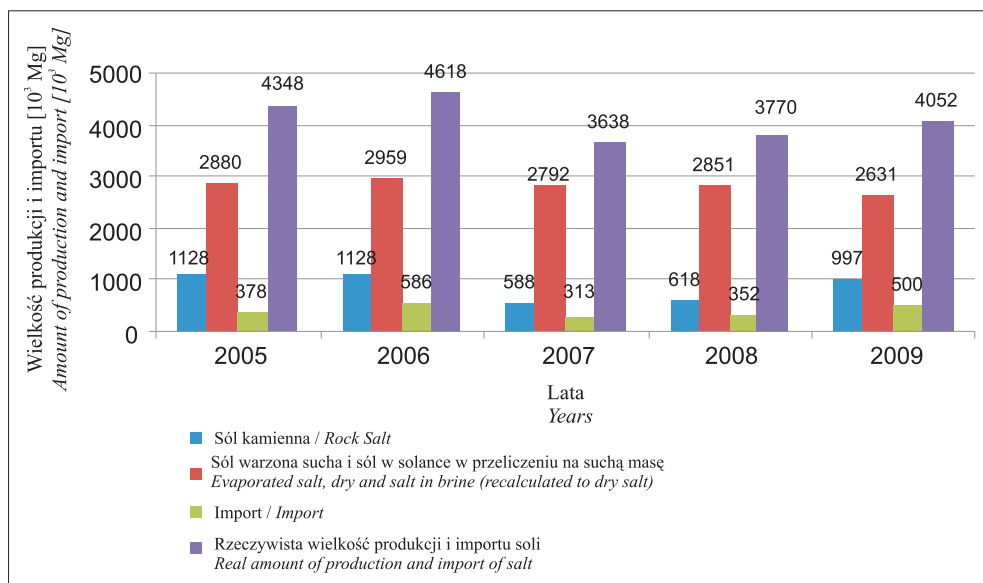

Fig. 5. Struktura importu soli do Polski w latach 2005–2009

Fig. 5. Structure of salt import to Poland in years 2005–2009

WNIOSKI

1. Wielkość produkcji soli kamiennej w Polsce oraz importu soli w dużym stopniu uzależniona jest od warunków pogodowych w danym sezonie zimowym, które decydują o wielkości zapotrzebowania na sól drogową.
2. Ze względu na wysoki stopień czystości w wielu dziedzinach przemysłu poza drogownictwem preferowana jest sól warzona (brak zawartości części nierozpuszczalnych w wodzie).
3. Import soli wykazuje tendencje wzrostowe. Sól importowana ma stosunkowo wysoki udział w podaży soli suchej (stałej) na polskim rynku, zawierający się w przedziale od 17% do 22%.
4. Potencjał produkcyjny krajowych producentów soli kamiennej może ograniczyć wzrost importu soli drogowej do Polski pod warunkiem zwiększenia zdolności magazynowych i pełnego wykorzystania istniejących powierzchni magazynowych u odbiorców (tworzenie zapasów przedsezonowych).